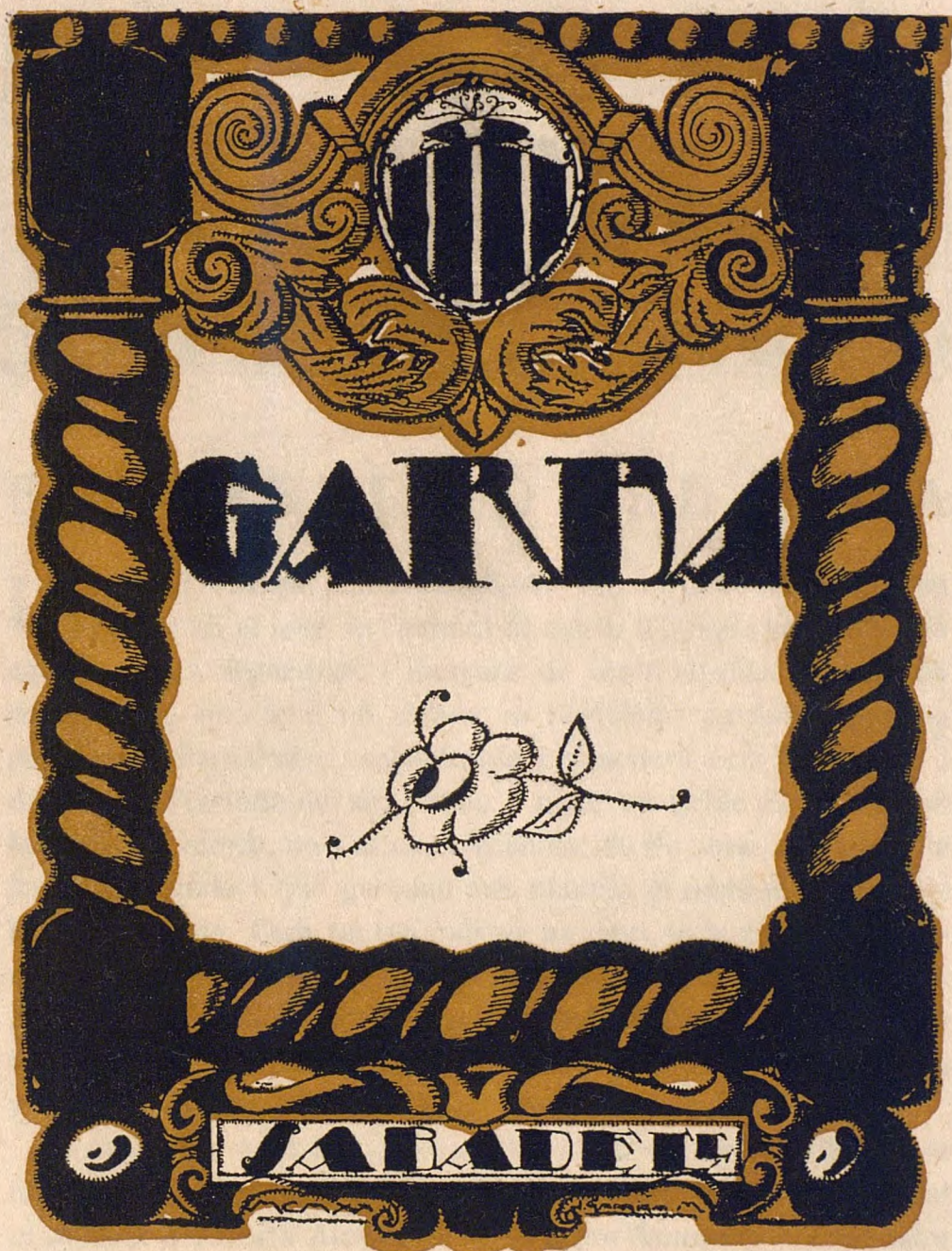

SUMARI : El màrtir d'Irlanda. — Anar a raure als xipres, per Josep Cardona, pure. — Artistes sabadellencs. Rafel Duran Camps, per Joan Matas. — Bibliografia, per S. — Poesia Catalana : Clam, per Armand Obiols. Ofrena i Matinal, per Joan Palau. Elogia, d'André Chénier, per Joan Arús, trad. Ell, per Júlia Victòria. — Tardor, per F. Pous i Barga. — Els cementiris abandonats, per Ramon Ribera. — El desengany, per Esteve Serra Trias. — Homenatge a Mestre Joan Vilatóbà, parlament de J. Sallarès i Castells.

EL MÀRTIR D'IRLANDA

La mort de l'heroic Alcalde de Cork, Terenci Mac Sweeney, va ferir-nos en el fons de l'ànima! El màrtir d'Irlanda ha fet reviure aquells temps llegendaris i llunyans de santa idealitat, donant un exemple als que avui no creuen en l'heroisme patriòtic. La seva gesta viurà eternalment esplendorosa i s'escriurà amb lletres d'or i de sang en l'història del seu poble. I quan un poble s'aureola amb la glòria del màrtir, no s'arrenca fàcilment de les seves entranyes la llavor sembrada i que germina més ufanosa al rebre el bes tebi de la sang vessada. Com un reu indigne ha mort en la presó. Les presons són les creus dels màrtirs moderns. Amb la seva mort sublim, Jesús va salvar als homes, palesant la realitat d'un Déu sol, creador i omnipotent. Amb la mort per voluntari dejuni, Terenci Mac Sweeney palesà el dret diví, tot el propi dret.

GARBA, que sent tots els neguits i vibra en els esclats d'amor nacionalistes de tots els pobles oprimits, devotament posa damunt el cadàver del màrtir Alcalde de Gork, la flor flairosa de la seva dolor i admiració, i l'amortalla amb la seda de les quatre barres, germana de la senyera d'Irlanda.

ANAR A RAURE ALS XIPRERS

L'he vist el xiprer fent ombra al fossar. Sempre bru, sempre verd, sembla que sa copa altívola i allargassada vagi afinant sa punta per a foradar el cel.

Jo diria que és el Desig que ha pres la forma d'un arbre.

El nostre poble que és tan gràfic i just en la seva expressió, anomena al morir « anar a raure als xiprers ».

I quan ho diu, apar faci la mitja-rialla,

com si parlant dels xiprers no li fés tanta basarda la mort.

I és que el xiprer de tan fort i olent com és i per sa verdor continuada, se l'ha tingut sempre per un arbre que simbolitza la immortalitat.

Plantat vora les fosses, les seves arrels remouen seguidament els ossos, com dient-els-hi que no s'adormin, que ha de venir la resurrecció de la carn.

Semblen guaites amb cucurutxa, mirats de lluny, els xiprers del fossar, evocant el record d'éssers que s'enyoren.

Mes per entre els clars de sa brancada verdejant, xopluc d'aus temorenques que ni gosen a piular, hi riu amb la llum subtil i fina que hi passa, l'esperança d'un a reveure.

No és pas, doncs, arbre d'entristir el xiprer, per més que els pintors d'antigues majòliques funeràries hagin posat sempre arrambada a son tronc, a una ploranera; car si el xiprer senyala sovint el lloc on reposen les despulles dorments dels nostres passats, és també símbol d'una més alta vida.

El meu mal es gorirà fent el camí dels xiprers—hem sentit més d'una volta.

Anar a raure als xiprers deixant de banda les trifulgues de la vida, ¿no és poetitzar la mort?

Els cartoixos de Montalegre que de cara a l'eternitat, caven sa fossa cada dia, tenen son monestir murallat de xiprers com per alçar el pensament al cel, mentre s'acoten per a cavar la terra.

Els antics, que eren més ignars que nosaltres en tot ço del més enllà, curaven del xiprer com d'una cosa sagrada.

Els grecs els plantaven vora sos temples i els servaven verges i intactes.

Plató hauria volgut gravar ses lleis en fusta de xiprer, cregut que hi perdurarien més que esculpides en el bronze.

Virgili i Ovidi canten el xiprer corpre-sos de melangia.

El mite hel·lènic fa passar les ànimes dels morents per les mans de Plutó en forma de ram de xiprer com per a expressar una vida que no s'acaba.

El dolç Teòcrit diu en una de ses èglogues: «Els xiprers que cimbregen i mormolen es contenen son himeneu», tal volta per a fer simpàtica sa presència.

A Roma, segons Clini, es senyalava el naixement d'una filla plantant un xiprer, bo i dient que aquell era el seu dot, com per a simbolitzar l'herència que se'ns promet ja al néixer: el fossar.

Goethe en son Divan cerca conhort al peu d'un xiprer i la seva ombra bruna fins li arriba a fer alegria. ¿Serà que descobria en ell quelcom d'eternitat?

Entre nosaltres el xiprer també ens ha donat matèria per a simbolismes.

A Tarragona, el dia dels Morts, juguen els nois amb pinyes de xiprer i amb rams del mateix entren alegrement a les cases. Aqueixa joia ve a palesar la seva fe en la vida eterna dels qui ens van a l'avantatge.

Costum era, abans, en alguns indrets de Catalunya, d'encendre el foc de torrar les castanyes, el dia de Tots Sants, amb un brot de xiprer. Així els semblaria que tornaven els passats a la llar, aquella vesprada. I ja que era debades convidar-los a menjar castanyes, els ofrenaven, abans de tastar-les, tres parts senceres del Sant Rosari.

Bella manera de celebrar les festes de família!

Aquell brot de xiprer portat a la llar, després d'haver ombrejat, durant l'any, alguna fossa, era un convit fet als morts per a què tornessin una estona a la vida dels seus.

Allò era no morir mai, per més que s'anés a raure als xiprers.

El foc de la castanyada els aplegava a tots, als vius i als morts, i entre la remor de les oracions i els espetecs de les castanyes que es torraven, aquelles guspises que eixien dels troncs secs i pujaven a buniors xamaneia amunt, fent llumenetes, semblaven les ànimes dels difunts que satisfetes de la festa s'entornaven al cel.

JOSEP CARDONA, PVRE.

ARTISTES SABADELLENCES

RAFEL DURAN CAMPS

El nostre ambient ciutadà, fatalment hostil a les Belles Arts, no ha sigut afortunadament obstacle perquè a Sabadell hi arrelés, de temps inveterat, una ben considerable plèiade d'artistes de tota mena, circumstància altament honrosa per una ciutat com la nostra, llunyana

de la vida contemplativa i assorollada per mil trepidacions modernes. Es aquest contrast certament admirable, la característica del qual no deixa de dignificar-nos un bon xic.

És bo que tothom pensi: Sabadell professa dos cultes igualment fervorosos i elevats, dos cultes que són sinònims de grandesa ciutadana: el culte de Venus i el de Mercuri. Símbols de bellesa i de treball, que es complementen i afirmen ambdós la vida. I l'artista que entre nosaltres ha palesat amb més fermesa aquesta singularíssima dualitat de sentiments, és En Rafael Duran Camps. Tothom sap que, ultra un artista excel·lent, és aquest nostre compatriota un prestigiós fabricant de panyos. I sense que una cosa li destorbi l'altra, ha anat avançant per la ruta florida de l'art, cridant poderosament l'atenció dels crítics, els quals han judicat favorablement la seva obra de colorista suntuós, cobrint-la de justes i ben merescudes alabances.

Quan per primera vegada presentà En Rafael Duran les seves famoses notes de color a les Galeries Laietanes, de Barcelona, obtingué un marcat triomf de principiant, i En Rodríguez Codolà, pontífex

màxim de la crítica barcelonina, va saludar-lo amb les següents paraules: «Constituye una satisfacción encontrarse con un pintor novel, de temperamento como el que manifiesta tener el Sr. Durán Camps. Además, se advierte que conoce su cuerda y a ella se ciñe sin pretensiones de irse por los cerros donde tantos se estrellan, movidos del prurito de querer elevarse más allá del nivel para que están preparados. El señor Durán Camps consideró que con las notas de color que exhibe era suficiente para que se juzgara de su labor. En efecto, esas notas valen por muchos cuadros. Están admirablemente — así, en superlativo — impresionadas. Revelan a un pintor en toda la línea, que, de no malograrse, cabe que llegue a realizar obras de un valor pictórico no común. Posee una visión clara y sintética, siente la luz y el color y maneja éste con seguridad.»

Consignar un el·logi d'aital naturalesa, ha d'ésser cosa altament encoratjadora per un artista novell. Però la condició autodidacta d'En Duran Camps, ha esmortuït involuntariament una miqueta la seva activitat d'artista. D'aquí pervé segurament aquesta gran temença en malmetre's i aquest desig en ell tan invencible d'abandonar el tràfec de l'indústria per tal de poder dedicar-se amb plena llibertat a la pintura, fada encisera de sos anhels amorosos.

Així i tot, En Duran Camps no ha deixat mai de pintar... ni de fer peces. I de la mateixa manera que ha signat una bonica pintura per a exposar al públic, ha signat també un prosaic avís de giro per a un seu client de províncies. I dona bo sentir-lo com exposa els seus projectes artístics en oblit dels seus negocis. Es aleshores que la seva vehemència de falansteri es fa sovint captivadora, precisant-la ell amb marcats relleus d'entusiasme ultrasensible per les coses que taut estima. En aquests casos, tenir una conversa amb aquest jove estranyament apassionat, és

assistir a la fogosa i atraient peroració de un gran idealista. Temples d'ivori consagrats a l'art i a la bellesa; sedes remoroses de Pèrsia; fastuositat del Renaixement; pompa de Grècia; tot, tot va saltant amb càlid entusiasme i amb parla animosa dels seus llavis de foc... A voltes, sembla com si l'ànima voladora d'un Lord Byron—és clar, però, que les ànimes no transmigren—hagués reencarnat en ell, omplenent el seu esperit de romàntics i elegants excèntrismes. Sense tenir del gran anglès una visió cerebral de la vida, el segueix en refinat sentimentalisme, i pot dir-se que tot ell està ple de riques i xamoses impressions byronianes.

I heu's-aquí que aquesta superabundància irrefrenable de neguits, li ha precisament proporcionat el recurs d'una constant evolució en la seva obra artística, havent guanyat aquesta obra en difícil intensitat, tot el que ha perdut en fàcil boniquesa. La nota vibrant dels primers temps, ha passat a condensar-se en l'harmonia de grisos i en els difícils empastes imprecisos de color.

Avui, els paisatges d'En Duran, desposseïts d'agradoses frivolitats—no altra cosa diria En Rodríguez Codolà—ja resumeixen un temperament més preparat i apte a una més alta i serena expressió de bellesa. «Puede irse ya por los cerros», que diria segurament l'il·lustre crític de «La Vanguardia».

I és molt possible que, sense que passi molt temps, En Duran Camps hagi triomfalment assolit per la seva obra, avui en estat victoriós de creixença, un màxim rendiment de brillantor i fermesa que ha d'eleva-la a un lloc de ressonada preeminència, car l'ideal nobilíssim del nostre pintor, feliçment realitzable, és desplegar ses ben dotades facultats en el camp de una sola activitat, i en artístic i laboriós retir de la vida industrial, anar a viure, junt amb sa intel·ligent i jove esposa, a Cadaqués: florida Delfos de quietuds marines i paratge d'encantadora i depurada poesia...

Per tal com ja diguérem que es tractava d'un home ardit, emprenedor i alliberat de certes mancances obstaculoses, l'aspiració d'En Duran, puríssima i justificada

dèria de tota una joventut inquieta i ardorosa, no resulta, per cert, gens il·lusòria. I ho celebrem moltíssim, car l'enjoïada Naturalesa, que és una espècie de dama un xiquet rezelosa, no entrega sos valuosos secrets sinó a aquell que pot plenament compenetrar-la. I per a arribar en aquest grau de sublim maridatge amb ella, s'escusa el dir que res no ha d'interposar-se a l'afecció amorosa i generosa de l'artista. De manera que no podrà exigir-se, fins aleshores, l'obra acabada i gloriosa—aiximateix: gloriosa—que ha de fer d'En Duran Camps, un dels nostres artistes de més anomenada, i en conseqüència un dels pintors més excel·lents de l'escola impressionista contemporània.

JOAN MATAS.

BIBLIOGRAFIA

PRIMÍCIES, poesies de Joan Mínguez. — Amb aquest títol i amb el modest qualificatiu de Poemes Jovenils, el jove poeta En Joan Mínguez ha publicat un llibre, curiosament imprès a La Noogràfica, amb un pròleg de Llorenç Riber.

Encapçalat per un poeta com En Riber, no cal dir que el llibre tot seguit es fa interessant i més en llegir l'encertat Introït que diu:

Canto la mar i la terra i el sol :
canto la llum i la clara muntanya;
ocult sentit el meu càntic no entranya :
canto passant pel florit corriol.

Aquesta bellesa gentil la trobem en tots els seus versos. En Mínguez posseeix una bona tècnica, enamorat de la beutat i de la naturalesa, aquesta fa suggerir-li pensaments espontanis i prometedors d'altres de molt millors.

En Mínguez comença, és jove, però darrera els seus versos s'hi veu el poeta.—S.

POESIA CATALANA

CLAM

*Per què, Senyor, vestiu el món de festa
si aquest ull meu és fosc dins la claró
i embolcalheu de llum la meva testa
quan el sentit no en veu la resplendó?*

*Aquella amiga que era tan llunyana
al cap-vespre ha tornat al seu portal
quan lluita ja en tota la barana
l'agonia lluminosa del fanal.*

*I ara que en la nit tot és feixuc,
per què el meu cor pressent la vida clara?
si el meu sentit que ha esdevingut poruc
no sent ni el vent que mig parteix ma cara.*

*Si sota l'ombra de l'oblit covard
ma vida ha esdevingut serena i pia,
per què la llum m'ha esgarrinxat l'esguard
i el vent m'ha colpejat en sa follia?*

*Si sota el fang d'aquest obscur sentit
s'ajaca la meva ànima endurida,
per què heu clivellat aquell oblit
i heu esberlat de llum la meva vida?*

ARMAND OBIOLS.

OFRENA

*De roses i clavells tinc un jardí:
accepta'l, que te'n faig ofrena magna;
cada poncella, un mot que no et sé dir,
cada clavell, troç de mon cor que sagna.*

MATINAL

*D'una rosa que als llavis he acostat,
he sentit la frescor de la rosada,
i de cop, l'esperit se m'ha alegrat,
que el seu plor jo he aixugat en ma besada.*

JOAN PALAU.

ELEGIA

De ANDRÉ CHÉNIER

*Com és plaent, vinguda la freda estació,
de tornar novament a la vostra maisó
i veure com a rebre-us la esposa us ix al pas,
els cabells en desordre dispersats per la faç.
De lluny, la seva oïda ja us coneixia els passos;
ara s'alegra i vola caient als vostres braços
i, apoiada en vosaltres, i apenes respirant,
lluny de tot, a la llar reclosa us va portant.
Allà, quantes preguntes que no us deixen parlar!
Ara, suau, us repta; ara us dona un besar.
Amb una revolada para la taula; crida
i, els ulls humits de joia, fins del sopar s'oblida;
no menja gens, ni us deixa menjar i, mentrestant,
es nodreix de la joia d'anar-vos contemplant.
Calla la seva boca, però sos ulls fulgents
parlen per ella, i prompte ses carícies ardents
us menen fins al llit, tants dies enyorós;
i és allavors que esbrina, amb un afany gelós,
si us solaçàreu gaire, si us heu recordat d'ella
i, sobretot, si allà hi havia qualque bella...*

JOAN ARÚS, trad.

ELL

*L'ensomni d'or que neix en cada verge,
l'esclat puríssim que ens encen el cor,
el ser que lluu en mig la fantasia
hereu etern i rei del nostre amor.*

*No importa el com es diu ni ço que siga,
el cor per nomenar-lo, li diu Ell;
perxò al passar del cor a nostres llavis
trobem eix nom tan bell.*

JÚLIA VICTÒRIA.

Abandonant fadigat la meua tasca vareig aixecar-me de la taula de treball i buscant en la mitja claror del capvespre, vareig amagar els meus dits entre els rulls sedosos que embellien la testa d'Ella, qui aixecant la vista de la seva lectura, va dedicar-me un somris d'agraïment.

—Ets tu?

—Jo soc, m'aimia. I agafant les seves dues mans, vareig aixecar-la per a transportar-la amb suavitat a la tribuna des de la qual es veia la llargada interminable de la nostra via.

Brandaven els arbres quasi sense fulles empesos per un vent humit de tardor, i la gent passava depressa i començaven a

prestar la llum esmortuïda a la via els fanals que anaven encenent-se i la claror somorta de les botigues.

—Com mor l'istiu, mon volgut! Les hores s'allarguen i es tornen pesades: l'abric dels pobres ocellets, convertit en polsina, s'escampa per les vies!

I així parlant-me, s'apropava a mi cercant l'escalfor del meu cos per privar es blinqués sots l'impressió dels freds primers que arribarien a no tardar.

I la mitja claror s'havia ja apagat: taques de roig i morat substituïen la blavor apagada del cel de tardor.

Arrenglerats i depressa, marxaven via amunt un estol de tendres infants: porta-

ven dessota el seu braç els llibres d'estudi els més grandets, i els petits, agafats de les mans, saltironaven per a conseguir als primers que feien via llarga.

—Els veus, mon estimat? Pobrissons!

I eternida em mirava Ella, eternida i avergonyida veient com creixia el signe de la maternitat.

—Serà com aquests el nostre, m'aimia?

I enrotllant al meu coll els seus braços, buscà amb els seus ulls vessants de goig els meus i jo amb els llavis els vareig acariciar trobant-los humitejats.

Eren llàgrimes de felicitat, de la suprema felicitat de la futura mare.

F. POUS I BURGÜES.

ELS CEMENTIRIS ABANDONATS

Cada vegada que heu anat de camí i us han sobtat les siluetes d'alguns xiprers; cada vegada que apressant el pas, per a seguir avant el vostre romiatge, us han aparegut els vells murs d'un cementiri, ben segur que la fantasia us ha evocat alguns records, esborradissos uns i rescents altres. Les meditacions, en tals moments, us hauran esdevingut totes misterioses, divagant en un desert de fosca i finint-les més tard amb una ferventa oració, que haurà rellicat, tremolosa, sense donar-vos-en esment. És la oració que neix a flor de llavi pels ignorats que reposen en el darrer paratge de la vida i en el que hi fan estada eterna des de l'hora de la mort.

Jo les he viscudes aquestes meditacions que semblen volguer desxifrar el què som i el què serem; però si en el problema de la Vida la pensa divaga i s'hi perd, en el problema de la Mort queda closa immediatament en els plecs del dubte, única causa que vol fer descapellar les meditacions misterioses.

Les siluetes dels xiprers i els vells murs d'un cementiri són, pels vianants, la fita que senyala el seu destí. Venim a la terra, i damunt d'ella posem confiadament les nostres petjades, car en ella hi tenim les més falagueres esperances i les més devo-

tes promences; en ella hi transcorren les millors hores de la nostra vida i en ella hi recollim les més negres tempestats. Per això és nostra, la terra, i per això ens engoleix i ens acotxa amorosament com una mare. És la terra mare que per a tothom té els braços amples i francs, i un lloc a on reposar del cansament de la vida.

Pels cementiris sobtats, pels cementiris que tot fent la ruta apareixen com per sorpresa, els nostres llavis modulen una oració sense paraula, una oració que encen les fibres més fones i es perd en el moment que una bellesa de la Natura ens extasia, o quan els colors d'una posta ens corprenen.

I anem seguint avant el pelegrinatge de la vida, perquè el camí és florit i en el pensament portem totes les promeses somniades.

Quan rendits per la llarga caminada ens hem aturat per a refer les nostres forces, volem saber a on som, en quin lloc ha arribat l'empenta del dalit, i ençà, molt aprop nostre, en la soledat i en el misteri, hi resta el cementiri abandonat: quatre velles parets ennegrides pels vents, la llum i les pluges; els xiprers raquífics i despentinats; la terra vestida d'eura i murtra. La porta, plena de rovell i quasi a troços, diu al vianant el temps que no ha

sigut oberta, i al fer-la trontollar grinyola feréstegament, com si rondinés de la seva vellúria : és una queixa, un avís perquè no profanem aquella terra que guarda despulles d'altres vianants inconeguts, vianants d'èpoques llunyanes, de pobles tornats a ruïnes.

No els profanem els cementiris abandonats ! En la pau eterna dels que foren, una petjada nostra seria un sacrilegi; una oració serà un record i una ofrena.

Vianant : en la ciutat meva també hi ha un cementiri abandonat ! Si per ell t'escaus a passar-hi, pensa que aquelles santes terres guarden les despulles dels que lluitaren desmesuradament per la prosperitat del seu poble. L'empenta del temps hi construeix llars a on s'hi han de

constituir noves famílies, i si abans havia estat lloc de repòs i de quietud, avui el progrés hi condueix el burgit de la vida.

Tal vegada hi has passat sense saber-ho; tal vegada la teva petja ha fet cruixir els ossos sense donar-te'n compte, perquè també entre els carrers de la ciutat meva hi deuen haver els cementiris ignorats, els cementiris de les generacions primitives.

Fem, llegidor amic i company de romiatge, que la nostra oració sigui per a tots: per als que reposen en els cementiris que en la ruta apareixen sobtadament, per als que dormen el son etern en els cementiris ignots o abandonats i per als que resten en la tomba immensa de la mar !

RAMON RIBERA.

EL DESENGANY

Ernest feia un quant temps que se les havia dat a la literatura, feia versos que el que valia més en ells era la bona voluntat que hi posava. Empleat en l'escriptori d'una petita casa de comerç, a estones lliures no cal dir que es dedicava a la seva afició i fins i tot n'havia fet un de bonic que ell creia insuperable.

Una cosa inesperada vingué a alegrar el seu esperit poètic. Sense més ni més un bell matí, al costat de la casa del davant de la oficina, un afinat Chassaigne Frères deixà sentir ses melodies. L'Ernest se n'alegrà infinitament, fent ja de moment una poesia, i creient en allò una abundosa deu d'inspiració.

El piano exhalava una composició romàntica, de les preferides del nostre xicot.

Prompte li vingué una idea. De sota a quines mans eixien les melodies dolces, que tant li plavien ! De moment no ho sabia, encara que creia, atenent a l'hora, que

eren feminals les mans que feien sortir de la caixa envernissada les notes de Lehar i Schumann.

Cada dia, a mig matí i a mitja tarda les notes romàntiques es sentien pel veinat i a dintre de l'oficina, i Ernest no parà fins que va poguer enterar-se de ço que l'interessava. Un amic seu, veí de la casa, — fent-s'ho venir bé — li contà.

Eren mare i filla d'alta posició, que feia un quant temps havia mort llur espòs i pare, i ella, la Laieta — que així s'anomenava la gentil pianista — s'havia enamorat d'un jove alt i esprimit, que també havia mort.

El seu desesper fou gros, i per a dis-treure-la i per a veure si podia allunyar son romanticisme, la seva mare havia complert son pensament instal·lant-se en la seva ciutat nadiua.

L'interès d'Ernest ja anà més enllà: ara la volia conèixer personalment, i a dit efecte tantejà tots els mitjans, fins que un dia la va veure sortir al balcó, gentil i bella, amb una rialleta melancòlica en sos llavis ben dibuixats, i uns cabells rossos i rincolats adornant sa bella testa, de cos prim i de tipus parisien, formava un conjunt d'una bellesa admirable.

Ernest quedà extasiat, alçà el cap i la saludà tan galantment com va sapiguer; ella somrigué, li tornà el salut, i mirà llargament l'infini.

Nostre xicot es feu il·lusions, ara ja volia córrer més, volia parlar-li.

Molt li costà, però al fi ho aconseguí, primer un saludo acompanyat de quatre paraules, després una petita conversa, i molt més tard ja eren amics.

* * *

Ara ja havia arribat als últims graons.

N'estava follament enamorat; s'hi havia mig declarat i l'havia mig convençuda.

Per mitjà del noble estimat, es parlaven espiritualment quan ell era reclòs en la oficina.

Més d'una equivocació, i un escàndol per part de l'amo li havia costat, mes ell ho donava per ben pagat...

Una bona ocasió el va afavorir.

No passava apenes ningú pel carrer, era al vespre, Ernest era al portal, son patró era a fora. La Laieta sortí també al portal i Ernest s'hi acostà i parlaren llargament.

Es despediren confosos.

Ell la creia seva.

Li havia dit que per mitjà del piano li contestaria l'endemà.

Prou li demanà que fos allavors mateix; fou inútil, s'hi tenia de pensar.

I Ernest no dormí aquella nit.

Al matí, mitja hora abans de la reglamentària, era a la oficina.

Estava nerviós, sortí al carrer, vegé la Laieta i li somrigué.

S'assentà dalt del llarg tamburet i esperà. Ell, optimista, creia sentir el « J'ai t'aime » o la Marxa nupcial.

Mes de sobte feriren l'espai, austeres i solemnioses, les notes fatídiques de « La Marxa Fúnebre ».

Chopin i Chassaigne Frères, foren tanmateix cruels!

ESTEVE SERRA TRIAS.

HOMENATGE A MESTRE JOAN VILATOBA

El dia 21 d'octubre, un gran nombre d'amics i admiradors del distingit artista En Joan Vilatobà es reuniren en un sopar d'homenatge que es celebrà a l'Hotel d'Espanya. La selecta concurrència que assistí al mateix donà una gran importància a l'acte. Diferents personalitats pronunciaren discursos enaltint l'obra del mestre. GARBA s'adhereix a aquelles manifestacions dirigides al nostre artista i a l'ensems dóna expressives gràcies a la Comissió Organitzadora pel convit que li fou adreçat. I ara, per a homenatjar a En Vilatobà, copiem el discurs que nostre apreciat amic En J. Sallarès i Castells, llegí en l'acte :

Vete'ns aquí, amics, entorn una taula pròvida retent un tribut espiritual. Vete'ns aquí, companys, en comunió d'afecte i admiració envers un home amic a qui hem sentit necessitat de palesar les nostres admiracions i el nostre agraïment. Vete'ns aquí tots nosaltres reunits davant una taula en la que no hem vingut a assaiar-nos ni a donar pler a exigències gastronòmiques. Que aquí ens trobem obeint a un pur intent de justícia, i aquí, germanivolament, consagrem el nostre vot en gràcia del ciutadà artista.

En els bons temps de Roma, avui a Mestre Joan Vilatobà li hauria estat cenyit el front amb un cercle de roses, dalt del Capitoli; a Egipte, haurien gravat el seu nom a mig aire d'una piràmide; a Grècia, haurien ensellat els corcers a un carro de triomf on ell, vestit de porpra, n'ocuparia la davantera, i el Rei i Senyor li hauria fet ofrena d'un vaixell amb una Victòria de Samotràcia a la prora de l'embarcació. Avui el nostre poble, més humil, i nosaltres, ciutadans, confosos en la seva humilitat, no hem sabut sinó reunir-nos amb l'artista per a fer-li l'obsequi de la nostra companyia. Quina altra cosa podria ell anhelar més que la nostra companyia cordial? Què li podria ésser més estimable que l'ofrena d'una amistat plena del nostre esperit? Si fóssim possessors de grans fortunes, seríem prou egoistes de guardar-les per al propi gaudi en un isolament preventiu; no tenint-les ens complau eixamorar la nostra ànima fent demostració dels sentiments que la suprema irradiació de l'art ha fet florir en nosaltres. Així hem estat prou roïns per a delirar la possessió de les materialitats, però, en canvi, som prou generosos per a llençar a la immensitat del mar la copa sagrada dels nostres idealismes.

Aquí ens trobem reunits retent homenatge a un artista fotògraf, o, millor, a un fotògraf artista. Als esperits pseudo-transcendentals que s'han refugiat en el deport de l'art, aquesta declaració els faria somriure benèvolament.

Que no sabeu pas com són perdonavides aquests innovadors de darrera hora; els que pinten tranvies corrent, amb la pols, les llumenes i el soroll de la campana, els que us fan la fesomia mateix que un paleta fa un enrajolat, els que fan córrer els pinzells o el llàpiz al seu gust, sense preocupacions d'aprenentatge, per a manifestar plenament el seu puritanisme o salvatgisme i els que tenen la

força de penetrabilitat de plasmar a la tela les intencions dels altres.

Tots aquests ens tindrien commiseració.

Però nosaltres tenim els sentits i les orelles prou afinades per a no fer-nos creure, per exemple, que un bram d'ase és un acord harmònic. Que l'art plàstica és una matrona esplèndida que es deixa estimar de tothom. Però no tothom l'estima de la mateixa manera. Els artistes ungits li besen el front plens d'èxtasi; els impotents despitats li babenen les cuixes.

Mestre Joan Vilatobà ha concretat la seva aspiració artística en una sola finalitat: la Bellesa. I aquesta elevat el concepte de la simplicitat en la Natura informant-la d'un pur humanisme. Ell del seu ofici n'ha fet una expressió d'art quan avui és més corrent de l'art fer-ne un ofici.

I aquesta emoció creadora ha produït aquelles seves imatges que traspuen eternitat perquè estan impregnades d'una vitalitat activa i, també, autòctona. Què no faria ell i què no daria també per a posseir un retrat de la seva mare, que no posseeix? Doncs aquesta és una de les virtuts prepotents de les obres llurs.

Un retrat és més que no un crani, perquè mentres aquest és una despulla plena de sarcasme que fa desesperar, aquell és el reflexe d'una vida que alena, que palpita, que es mostra en la seva expressió normal i que aconso-

la. I aquesta emotivitat radiant, manifestada sota una ponderada empremta d'art és, crec jo, d'una valor immensurable, que fa desaparèixer la materialitat del procediment fins a copsar-ne tan sols l'espiritualitat del propòsit.

Aquest ha estat el suprem art d'En Vilatobà: donar vida a unes formes belles manifestant-se en les més pures expressions.

Nosaltres, enderiats amb les nostres coses, fins ara no hem trobat el moment de testimoniar a l'amic, al compatriota, a l'artista, la nostra admiració i el nostre afecte, mentres ell, sol en la seva solitud, ha anat infontent el seu esperit en llurs obres.

Avui, crec està en l'esperit de tots el dir-li:

—Ave, Creador! Que la salut i l'inspiració et siguin propícies per a plasmar les teves quimeres sota l'auguri de les nostres bones voluntats!

Ciutat de Sabadell, 21 - x - 920.